

עלון שבועות

לתלמידי הישיבה בנה"ל

- 1 / * בשוב העלון - יחזקאל ח. שמשון א.
- 4 / * על הר ציון ששם - הגרי"ד סולוביצ'יק
- * כישול בשבת במקור חום בלתי קונבנציונלי -
- 5 / הרב ישראל רוזן
- 15 / * אמונתך כלילות - הרב יהודה שביב
- 22 / * בדין קבלת שבת - עזרא אשרי
- 38 / * איכה אשא לבדי - ר' יעקב מדין
- 47 / * בדין ד' תעניות בזמן הזה - יונתן לוי
- 51 / * שמשון בחייו ובמותו - יוסף עופר
- 55 / * בלכתך בדרך - יצחק קוגלר

גליון 76

אב תשל"ט

י"ג לשחרור ירושלים

ישיבת הר עציון · אלון שבועות · הרי חברון

שמשון בחייו ובמותו / יוסף עופר

חיים כפולים חי שמשון, שופט ישראל. כל שקרהו בחייו, חזר ואירע לו במותו. מעשים רבים בחייו: משתה וחידה, שועלים ולפידים, הסגרה לפלישתים ותשועה, צמא ומעיין מים, ועקירת שער ומזוזות. כולם חזרו ונתמצו במעשהו האחרון, נקודת השיא של חייו, עת מותו. מעשהו הראשון של שמשון הוא לקיחת האישה התמנית (שופטים יד). וסיפורו האחרון פותח בלקיחת דלילה בנחל שורק (שם טז). "פתל את אישך" אומרים המרעים לאישה; "פתל אותו וראי במה כוחו גדול" מציעים סרני פלשתים. "רק שנאתני ולא אהבתני" מציקה התמנית; "איך תאמר אהבתיך, ולבך אין אתי" מציקה דלילה. בשני המקרים הפיתוי מצליח. אך בעקבות הראשון תצלח עליו רוח ה' ולאחר השני "לא ידע כי ה' סר מעליו".

שמשון נאסר בידי אנשי יהודה בשנים עבותים חדשים להסגירו בידי פלשתים. ולמטרה זהה הוא חוזר ונאסר בידי דלילה בשבעה יתרים לחים, ואחר - בעבותות חדשים. העבותים בם אסרוהו אנשי יהודה היו "כפשתים אשר בערו באש", והיתרים אף הם מנתקים "כאשר ינתק פתיל הנערת בהריחו אש".

נקמה אחת נקם שמשון לאחר שריפת אשתו התמנית ואביה באש. "אם תעשון כזאת, כי אם נקמתי בכם ואחר אחדלי". נקם אחת משתי עיניו נוקם שמשון במותו, וחדל לעולם.

שועליו של שמשון מבעירים קמות פלשתים כאשר "לפיד אחד בין שני הזנבות בתוך", ולפיתת שני עמודי התוך היא גבורתו האחרונה

של שמשון.

בסיום תקופת חייו הראשונה - סיפור הצמא בלחי, שבמרכזו קריאת שמשון אל ה'. נעשה לו נס "וישת, ותשב רוחו ויחי". (סיפור זה שונה מכל המאורעות שקרו לשמשון, שהרי אין בו פגיעה בפלשתים כבשאר מעשיו. מרכז הסיפור ומשמעותו הם איפוא בקריאה לה' והיענות ה'). בעת קריאתו השנייה של שמשון "ה' אלוקים, זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה אלוקים", הוא משיב רוחו לאלקים.

הכתוב מסכם את חיי שמשון לאחר קריאתו בלחי: "וישפט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה". (חתימה כזו מופיעה דרך כלל בסוף תיאור תקופת השופט). הכתוב חוזר ומזכיר לאחר מעשה מותו "והוא שפט את ישראל עשרים שנה".

*

בין שתי התקופות - פרשה קצרה שלישית: פרשת שערי עזה. בין שני הסיפורים על שתי הנשים - אישה שלישית, אישה זונה.

מצד אחד פרשה זו אינה שייכת לסיפור מותו. הרי היא סיפור נפרד, מעשה תשועה בודד, המצטרף לסדרת המעשים בתקופה הראשונה. כמו בשאר המעשים, גם כאן מצויות הקבלות לסיפור מותו: כאן הולך שמשון עזתה אחר עיניו, ובסיפור הסמוך מורידים אותו פלשתים עזתה אחר שניקרו את עיניו. (סוטה פ"א מ"ח: "שמשון הלך אחר עיניו, לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו"). כאן אוחד שמשון בדלתות שער העיר ובשתי המזוזות ומסיעם, ואף במותו נסמך שמשון על שני

העמודים ומפיל את הבית.

מאיך גיפא, מעשה זה נכתב לאחר סיכום התקופה הראשונה.
(הקריאה לה', והסיכום "וישפט את ישראל... עשרים שנה"), והוא
פותח את התקופה השנייה. ללמדך, שתפנית חלה בשמשון: "רבי אומר
תחילת קלקולו של שמשון בעזה" (סוטה ט ע"ב). שמשון הולך אחר
עיניו, רואה אישה זונה ובא אליה.

*

מעשה נשתנה טבעו של שמשון. לפני ראה אישה, שלא נזכר שמה,
ותישר בעיניו. עתה הוא אוהב אישה, ושמה דלילה "שדלדלה את
כוחו, דלדלה את לבו, דלדלה את מעשיו" (סוטה שם). לפני פיתתה
אותו אישה בגלל איומי הפלישתים ("פן בשרוף אותך ואת בית אביך
באש"), ועתה הפיתוי הוא בעד בצע כסף, בבגדה בו. שלוש פעמים
צלחה על שמשון רוח ה' בתקופת חייו הראשונה - בשיסוע הארי,
לאחר החידה ובהסגרתו לפלישתים. שלוש פעמים ננער שמשון בניסיונות
דלילה להסגירו. אך רוח ה' אינה צולחת עליו עוד מאז מעשה
עזה, עד שלבסוף "ה' סר מעליו" "והוא לא ידע".

הק"ק:
האזינו חזק
כי סג' ה'.

בתקופתו הראשונה הושיע שמשון את ישראל בדרכו המיוחדת -
דרך של מלחמה אישית בפלשתים, ללא שיתוף העם. דרך הכרוכה
בהתערבות בפלשתים ובמשתיהם, ובלקיחת אישה פלשתית. דרך
מסוכנת וקשה, אך דרך שהכתוב מעיד עליה "כי מה' היא": אף ש"אביו
ואמו לא ידעו", אף שאנשי יהודה חששו ממנה, אף שאנו מתקשים
להבין אותה. שמשון הלך בדרכו זו והושיע את ישראל, עד שהלך אחר
עיניו, ונכשל במעשה עזה.

מעטה אין שמשון יכול עוד לחיות, ולהושיע את ישראל בדרכו המיוחדת. אי אפשר לומר עוד "כי תאנה הוא מבקש מפלשתים" "ומה' היא". אך יכול שמשון לחזור בתשובה בשעת מותו, ואז תגדל תשועתו מכל שעשה בחייו: "ויהיו המתים אשר המית במותו, רבים מאשר המית בחייו". "שהיו פלשתים יראים ממנו עשרים שנה אחר מותו כדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו". (ירושלמי סוטה פ"א ה"ח. ובעניין הגירסא "ארבעים שנה" עיין תוס' שבת נה: ד"ה מעבירים, וספר האשכול ח"ב ע' 62).

דוגמת כל תשועותיו במשך חייו, אנו מוצאים בתשועה שהושיע במותו, עת חזר בתשובה, ועוד עלתה תשועה זו על כולן כאחת. ובזכות תשובתו זכה שמשון לחזור אל המקום ממנו יצא בטהרה: "ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן, בין צרעה ובין אשתאול". "ויזעלו ויקברו אותו בין צרעה ובין אשתאול".

הגולה נמשכה מהשכחה

ובזכירה סוד הגאולה

בעש"ט